

UNELE MODALITĂȚI DE ÎNSUȘIRE A VERBULUI ROMÂNESC DE CĂTRE STUDENȚII STRĂINI (TURCI)

DERMENJI-GURGUROV Svetlana, dr., conf. univ.

Summary

According to foreign language studies' research, the difficulty level of a new studied language depends on many factors. For example how closely is the new language to the native one, or of the known ones, how difficult is it, how many hours are weekly given for its study, as well as the motivation. In the presented article we will take into discussion some of the romanian language difficulties met by the arabian students in the romanian language.

Calitatea activității noastre în grupele de studenți străini este „cartea de vizită” din care „banalul, tradiționalul și rutina” trebuie șterse, iar interactivitatea, jocul și altruismul trebuie să inunde sufletele lor. Cu siguranță, experiența acumulată pe parcursul anilor de activitate cu grupele de studenți străini este cea mai bună dovadă a calității lecțiilor ce le vom realiza ani la rând, pentru că, de fiecare dată, apar noi idei privind alcătuirea și structurarea unităților de învățare, alegerea textelor pe teme din domenii diferite, completate de un lexic adaptat nevoilor de exprimare la nivel începător, probleme de gramatică explicate pe înțelesul tuturor și în final seria de exercitii foarte variate, fișe de lucru, care trebuie să abordeze toate compartimentele limbii și care trebuie să îmbine imperios, într-un mod eficient și atractiv, cunoștințele de vocabular cu cele de fonetică, gramatică. Una dintre cele mai importante teme gramaticale o constituie verbul românesc. În articolul dat ne-am propus să elucidăm unele modalități, care s-au dovedit a fi eficiente, privitoare la însușirea acestuia în grupele de studenți străini (turci). Este incontestabil faptul că selectarea modalităților eficiente de predare a verbului românesc presupune un efort suplimentar, dat fiind faptul că trebuie să corespundă și din punct de vedere lexical unui anumit nivel de studiu, dar totuși, considerăm că însușind prezentul indicativ și simultan trecutul (prefectul compus) și viitorul (forma I), studenții comunică mai corect, se exprimă elocvent, chiar de la primele lecții, realizându-se frumos legăturile sistematice între formă, sens și uz. Realizăm în sensul acesta o serie de materiale didactice sub forma unor tabele, scheme sau categorizări introduse progresiv și gradat ca dificultate. Prezentăm în continuare modul în care am grupat verbele în cadrul fiecărei conjugări și regulile respective ce trebuie urmate. În primul rând, trebuie să se acorde atenția asupra faptului că rădăcina, la care se vor adăuga terminațiile de prezent, se obține de la infinitiv eliminând terminația caracteristică fiecărei conjugări (adică: -a, -ea, -e, -i/ -î). Acest lucru este important de explicat inițial, și, atunci când este bine asimilată, conjugarea verbelor nu mai este o problemă. Deci pe parcursul studierii verbului, facem următorii pași:

1. Gruparea verbelor în patru conjugări, în funcție de terminația infinitivului (-a, -ea, -e, -i, -î)

Conjugarea I-a (total 50 de verbe uzuale)

fără sufixul ez	
a pleca	gitmek
a preda	oğretmek
a înota	yüzmek
a explica etc.	anlatmak

cu sufixul ez	
a dansa	dans etmek
a traversa	geçmek
a finaliza etc.	final

Referindu-ne la **Conjugarea I** (verbele la infinitiv în -a), diferențiem trei categorii. Multe verbe se modifică la primele trei persoane. Persoana a I-a și a II-a plural rămân întotdeauna neschimbate.

Reguli pentru prima categorie

- **Modificări la persoana I-a singular:** Verbele care au consoanele -tr, -pl, -fl sau -bl înainte de terminația de infinitiv, iau vocala *u* la persoana I singular. Ex.: *a intra* → *intru*. Alte verbe: *a sufla*, *a umbla*, *a continua*. Notă: această regulă se aplică și verbelor de conjugarea a III-a: *a umple*, *a scrie* și la multe verbe neregulate (*a da*, *a sta*, *a bea* etc.).

- **Modificări la persoana a doua singular:** a) verbele care se termină la infinitiv în -șca își modifică terminația la persoana a II-a singular. Ex.: *a mișca* → *mișc*, *miști*. Alte verbe: *a mușca*;

- b) verbele care se termină la infinitiv în -ăra, -ăla, -ăna și -ăta (sau -ăta) își schimbă la persoana a II-a singular vocala -ă- în -e-. Ex.: *a număra* → *număr*, *numeri*. Alte verbe: *a cumpăra*, *a învăța*, *a spăla*.

- c) **Modificări la persoana a treia singular:** deseori, verbele conțin la infinitiv vocala *e* sau *o*, care în majoritatea cazurilor se transformă în diftongii *ea* și respectiv *oa* la persoana a III-a singular. Noi explicăm studenților turci faptul că vocala *o* se transformă în diftongul *oa* și la celelalte conjugări. Ex.: *a pleca* → *plec*, *pleci*, *pleacă*; *a înota* → *înot*, *înoți*, *înoată*.

Reguli pentru categoria a doua

Verbele care au consoană înainte de terminația -ia (la infinitiv) își schimbă terminațiile la persoana întâi și a doua singular (în loc de radical iau terminația -i). Ex.: *a speria* → *sperii*, *sperii*, *sperie*. Alte verbe însușite de studenții turci: *a întârzia*, *a apropia* etc.

Reguli pentru categoria a treia

- a) Verbele care se conjugă cu sufixul -ez și care au terminația -ia (la infinitiv), suferă modificări la persoana a III-a singular și la persoana întâi plural după cum urmează: -ez, -ezi, -ază, -em, -ați, -ază. Ex.: *a copia*, *a studia* etc.

- b) Verbele cu terminația -ca suferă modificări la primele trei persoane (pentru a nu se modifica sunetul. c) Ex.: *a parca* → *parchez*, *parchezi*, *parchează*. Alte verbe însușite de turci: *a șoca*, *a bloca* etc.

Conjugarea a II-a

a vedea	görmek
a tăcea	susmak
a plăcea etc.	hoşlanmak

Referindu-ne la **conjugarea a II-a** (verbele care se termină la infinitiv în -ea), explicăm studenților că verbele de conjugarea a II-a iau aceleași terminații ca și verbele de conjugarea a III-a. Majoritatea se conjugă normal. Excepții: *a vedea*, *a putea*.

Referindu-ne la **conjugarea a III-a** (care se termină la infinitiv în -e), terminațiile de prezent sunt aceleași la toate verbele din această conjugare și anume: -0, -i, -e, -em, -eți, -0.

De asemenea punem accentul pe următoarele reguli: 1.) verbele cu terminația *-ște* (la infinitiv) se modifică la persoana întâi singular (în loc de *-șt* iau *-sc*). Aceste verbe se pot prezenta în comparație cu verbele de conjugarea I-a, cu terminația *-sca*. Ex.: *a naște* → *nasc*. Alte verbe: *a crește*, *a cunoaște* etc. 2) verbele cu terminația *-ne* (la infinitiv) pierd consoana *n* la persoana a II-a singular. Ex.: *a pune* → *pun*, *pui*. Alte verbe: *a ține*, *a rămâne* etc. 3) verbele ce conțin la infinitiv diftongul *oa* iau *o* (în loc de *oa*) la persoana întâi și a II-a singular. Ex.: *a cunoaște*, *a scoate* etc.

a cere	talep etmek
a vinde	satmak
a deschide	açmak
a răspunde	cevaplamak
a trece etc.	geçmek

Referindu-ne la **conjugarea a IV-a** (verbele care se termină la infinitiv în *-i*), am observat, în timpul predării, că în cadrul acestor categorii schimbările sunt mai rar întâlnite. Verbele cu terminația

-ui, *-ăi*, *-oi* (la infinitiv) păstrează terminația *-i* de infinitiv la primele trei persoane (și la persoana a III-a plural). Ex.: *a locui* → *locuiesc*, *locuiești*, *locuiește*. Alte verbe: *a trăi*, *a construi* etc.

O problemă deosebit de importantă este formarea persoanei a III-a plural. Putem explica în felul următor: verbele au persoana a III-a plural identică cu persoana a III-a singular atunci când aceasta din urmă are terminația *-ă*. Când persoana a III-a singular are terminația *-e*, atunci persoana a III-a plural este identică cu persoana I-a singular. Excepție la verbe cu terminația *-ia* și *-ui* la infinitiv, persoana a III-a plural este identică cu persoana a III-a singular (deși aceasta din urmă are terminația *-e*).

a fugi	koşmak
a dormi	uyumak
a coborî	inmek
a locui (esc)	yaşamak
a călători (esc)	yolculuk etmek
a urî (esc) etc.	nefret etmek

PAS 2. Ulterior, după ce am însușit cele patru conjugări, studiem 50 de verbe uzuale la *modul indicativ, timpul prezent*: afirmativ/ negativ, desinențe și sufixe specifice (în funcție de conjugare).

PAS 3. Însușim alte 30 de verbe, *modul indicativ, (trecut) perfectul compus*: structura timpului perfect compus, formarea participiului trecut, alternanțe fonetice în structura participiului trecut (lucrând cu toate conjugările simultan: A cânta – cântat; a vedea – văzut; a merge – mers; a iubi – iubit etc.)

PAS 4. Apoi *Modul indicativ, timpul viitor* (viitor „literar”): formarea timpului viitor, conjugarea verbelor însoțite de pronume, folosirea viitorului.

PAS 5. Însușim **verbele reflexive** și conjugarea acestora la prezent, trecut și viitor: *a se îmbrăca*, *a se dezbrăca*, *a se spăla*, *a se șterge*, *a se bărbieri*, *a se parfuma*, *a se încălța*, *a se descălța*, *a se pieptăna* etc. (Total – 20 de verbe). Menționez faptul că anume conjugarea acestor verbe prezintă o dificultate mai sporită pentru studenții turci. În același timp realizăm conjugarea verbelor (verbe cu pronume personal în cazul acuzativ (tipul *a-l durea*), verbe cu pronume reflexiv în cazul acuzativ (tipul *a se spăla*), verbe și construcții verbale cu pronume personal în cazul dativ

(tipul *a-i plăcea*), verbe cu pronume reflexiv în cazul dativ (tipul *a-și aminti*), verbe cu două pronume (tipul *a i se întâmpla*).

PAS 6. Modul indicativ, timpul imperfect: formarea timpului imperfect, alternanțe fonetice, conjugarea verbelor însoțite de pronume, folosirea imperfectului, relația imperfectului cu alte timpuri.

PAS 7. Modul conjunctiv, timpurile prezent și perfect: formarea modului conjunctiv, alternanțe fonetice în trecerea de la indicativ la conjunctiv (la persoanele a III a sg. și pl.).

PAS 8. Modul condițional-optativ, timpurile prezent și perfect.

PAS 9. Modul imperativ: forme (persoanele a II a singular și plural, afirmativ și negativ), verbe cu forme speciale de imperativ, imperativul verbelor neregulate, verbele pronominale.

Toți acești nouă pași îi trecem treptat și minuțios timp de două semestre. În semestrul I se studiază simultan *prezent + trecut + viitor (și verbele reflexive)*. De asemenea se însușește *conjunctivul și imperativul*. În semestrul II se lucrează cu cele studiate + *imperativul și condițional-optativul*. Folosim și o serie de materiale didactice și auxiliare: fișe de lucru cu scheme și tabele gramaticale, fișe cu exerciții gramaticale concentrate asupra dificultăților specifice de învățare a verbelor (de exemplu pronominale, de tipul: *a-i plăcea, a-l dura, a-și aminti, a se spăla, a i se părea; verb1 + verb 2 conjunctiv etc.*), imagini, desene, fotografii, înregistrări audio și video, manuale de limba română ca limbă străină, dicționarul.

Lucrând în felul acesta deja patru semestre, am concluzionat faptul că alături de genitiv și dativ, ***indicativul prezent*** reprezintă una dintre cele mai mari dificultăți întâmpinate de studenții turci în cadrul cursurilor de limba română. Pornind de la gruparea tradițională a verbelor în cele patru conjugări, am regrupat verbele în cadrul fiecărei conjugări (în special verbele de conjugarea I și de conjugarea a IV-a) în funcție de terminațiile primite de verb la diferite persoane încercând să găsim o caracteristică prin care cursanții să le poată deosebi și încadra în categoria respectivă. Lucrul acesta l-am consemnat în tabele vizual atașate în fața studenților la orele de curs. De asemenea, în cadrul fiecărei categorii am identificat schimbările suferite la diferite persoane astfel încât să putem elabora o *regulă general valabilă*. Acest lucru prezintă o mare dificultate întrucât fiecare categorie identificată prezintă numeroase excepții. Cu toate acestea, după exerciții sistematice, indicativul prezent încetează a mai fi o problemă pentru studenți.

Bibliografie

1. Brâncuș, G., Ionescu, A., Limba română (manual pentru studenții străini, anul pregătitor, semestrul I), Editura Universității, București, 1996.
2. Limba care ne unește. Manual nivelul I. Lecțiile 11-20, . Chișinău, 2003.
3. Platon, E., Sonea, I., Manual de limba română ca limbă străină (RLS). A1 – A2, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2012.
4. Sterpu, I., Limba română pentru străini. Gramatică și exerciții, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2012.
5. Vrăjitoru, A., Curs practic de limba română pentru străini, vol. I: Gramatica, Vasiliana, Iași, 2003.